

Ông Phạm Văn Tăng, Tổng giám đốc
Công ty Cổ phần Năng lượng Việt - Lào (VLPC)
Tầng 9 Tháp B Tòa nhà Tập Đoàn Sông Đà
Đường Phạm Hùng, Hà Nội
Việt Nam

Ông Lê Văn Tôn, Chủ tịch Hội đồng quản trị
Công ty Cổ phần Năng lượng Việt - Lào (VLPC)
Tầng 9 Tháp B Tòa nhà Tập Đoàn Sông Đà
Đường Phạm Hùng, Hà Nội
Việt Nam

Ngày 18 tháng 3 năm 2013,

Dự án Thủy Điện Xekaman 1, 3 và 4 và Dak E Muele ở Lào

Kính thưa ông Phạm Văn Tăng và ông Lê Văn Tôn,

Thay mặt cho tổ chức Sông ngòi Quốc tế (IR), tôi viết thư này nhằm bày tỏ mối quan tâm cụ thể liên quan đến dự án thủy điện Xekaman 1, 3, 4 và Đắc E Muele ở các tỉnh Attapur và Sê Kông của Lào. Sông ngòi Quốc tế là một tổ chức phi lợi nhuận, theo dõi tác động của các dự án thủy điện và hỗ trợ cho các cộng đồng dân cư bị ảnh hưởng. Chúng tôi rất mong nhận được sự quan tâm cũng như là sự phản hồi từ phía quý vị về những vấn đề nêu ra trong bức thư này.

Những vấn đề nêu ra trong thư là những mối quan ngại mà các vị trưởng làng và các gia đình nằm trong diện bị ảnh hưởng dọc theo sông Xekaman gởi đến cho tổ chức Sông ngòi quốc tế vào tháng 2 năm 2013. Những vấn đề dưới đây dựa trên các quy định pháp luật có liên quan theo quy định của Chính phủ Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào, bao gồm *Nghị định về bồi thường và tái định cư năm 2005* và *Nghị định về đánh giá tác động môi trường năm 2010*. Bởi vì các dự án này đang được xem là một phần của đề án Liên kết năng lượng Lào-Việt Nam (Hatxan-Pleiku) trong khu vực tiểu vùng sông Mê Kông, nên chúng tôi hiểu rằng các chính sách an toàn của Ngân hàng Phát triển Châu Á (ADB) phải được tuân thủ đầy đủ.

Dự án Thủy điện Xekaman 1

Tổ chức Sông ngòi Quốc tế đã đến thị sát làng Hindam và làng Donekhen, hai ngôi làng của người Alak, vào tháng 5 năm 2012 và tháng 2 năm 2013. Cả hai ngôi làng này vẫn còn nằm trong khu vực cách công trường xây dựng chỉ vài kilômét.

Sau khi được hướng dẫn dẫn ra khỏi các khu vực có thể nằm trong vùng ngập lụt của dự án, các gia đình trong cả hai làng phải sống trong những căn nhà tạm bợ trong gần cả chục năm. Mặc dù phải di chuyển ra khỏi vùng đất tổ tiên của mình, nhưng họ vẫn là những nông dân phải sống bằng nghề đánh bắt cá, trồng lúa, trồng rau và hái lượm các thực phẩm tự nhiên. Nhiều người mà chúng tôi phỏng vấn đều nói rằng nguồn thực phẩm và kế sinh nhai của họ ngày càng bấp bênh. Mực nước sông biến động và khó dự đoán do xây dựng đập liên tục và giải phóng mặt bằng để phát triển dự án đồng nghĩa với việc diện tích để trồng cây lương thực và rau quả đang trở nên hạn hẹp hơn. Dân làng nói rằng họ không nhận được bất cứ sự đền bù thiệt hại mùa màng nào do các hoạt động xây dựng, úng ngập do hồ chứa và mực nước sông dâng cao gây nên.

Những người ở làng Hindam và làng Donekhen nghe nói rằng trong tương lai họ có thể ở tại những khu nhà tái định cư tại các đồn điền cao su gần trung tâm tỉnh Attapur. Mặc dù nghe nói rằng mình sẽ kiếm được tiền lương hàng ngày khi làm ở đồn điền, nhưng dân làng không biết họ sẽ làm thế nào khi không có đất để canh tác và đảm bảo đủ ăn cho gia đình mình.

Họ không được thông báo bất cứ thông tin gì về thời gian hay địa điểm để tái định cư, cũng không biết làm thế nào để khôi phục khả năng tự cung tự cấp vốn có. Tình trạng này xuất hiện là một sự vi phạm trực tiếp các quy định nêu trong *Nghị định về bồi thường và tái định cư* năm 2005, bao gồm cả Điều 4 (Nghĩa vụ của chủ dự án phải giải quyết các tác động tiêu cực xã hội), Điều 6 (Nguyên tắc Bồi thường), Điều 11 (Văn hóa & Thực tiễn ở địa phương), Điều 9 (Phục hồi và Sửa chữa) và Điều 12 (Sự tham gia và Tư vấn của Cộng đồng).

- Chúng tôi sẽ rất biết ơn nếu quý vị có thể cung cấp bản sao của bản Đánh giá tác động môi trường và Kế hoạch thực hiện tái định cư cho dự án Xekaman 1, theo quy định của pháp luật Lào.
- Quý vị có thể cho chúng tôi biết kế hoạch của việc khôi phục sinh kế của người dân ở làng Hindam và làng Donekhen và các kế hoạch này sẽ được thông báo cho người dân bị ảnh hưởng như thế nào không?
- Những gia đình bị ảnh hưởng sẽ được bồi thường như thế nào cho những thiệt hại xảy ra trong quá trình xây dựng dự án, bao gồm cả việc mất đất trồng lúa và hoa màu?

Dự án thủy điện Xekaman 3

Trong chuyến đi thực tế của chúng tôi đến sông Xekaman, tổ chức Sông ngòi Quốc tế đã tiến hành phỏng vấn các trưởng làng và dân làng phía thượng lưu và hạ lưu của dự án Thủy điện Xekaman 3, bao gồm các làng Dakman, làng Daktaok-Nyai, làng Daktaok-Noy, làng Dakmoan, làng Dak-Eoy, làng Dakdin, làng Daknoy, làng Kunsai, làng Rak và làng Daksuan. Người dân cho biết sản lượng đánh bắt cá đã giảm đáng kể khoảng 90-95% kể từ khi hoạt động xây dựng bắt đầu. Họ nói rằng họ buộc phải từ bỏ các phương pháp đánh bắt cá truyền thống vì số lượng cá giảm sút, dòng chảy và mực nước sông thay đổi và rác hòa lẫn trong nước. Không một người dân nào từ các ngôi làng kể trên nhận được thông tin về thiệt hại ước tính đối với nghề cá, các loại thực phẩm tự nhiên và đất trước khi xây dựng. Các trưởng làng cho biết mọi người không được chuẩn bị đối phó với những thiệt hại này và không được bồi thường cả trước và sau khi việc xây dựng bắt đầu. Họ cũng cho biết thêm những khó khăn khi tiếp cận nước sạch vì sự thay đổi chất lượng nước và độ sâu của nguồn nước. Đặc biệt, trưởng làng và người dân ở làng Dakman nói rằng trong suốt hai năm qua, họ đã viết thư cho người của tổng công ty Sông Đà yêu cầu xây dựng một máy bơm trọng lực để có thể cung cấp nguồn nước ngay tại chỗ. Nhưng họ chưa bao giờ nhận được câu trả lời nào và vẫn tiếp tục chờ đợi xem yêu cầu của mình có được đáp ứng hay không.

- Công ty của quý vị có thể cung cấp bản sao của bản Đánh giá tác động môi trường và Kế hoạch thực hiện tái định cư cho Xekaman 3, theo quy định của pháp luật Lào được hay không?
- Công ty của quý vị có biết đến những mối quan tâm của dân làng mà tài sản bị mất mát vẫn chưa được bồi thường hay không? Quý vị có thể vui lòng giải thích kế hoạch của công ty sẽ giải quyết tình trạng này như thế nào không?
- Có bất kỳ chương trình phục hồi sinh kế nào đã được lên kế hoạch để bù đắp cho những thiệt hại cho ngành đánh bắt thủy sản, thực phẩm tự nhiên và đất gây ra bởi đập Xekaman 3 hay chưa? Nếu có, xin vui lòng giải thích thêm cho chúng tôi về những kế hoạch này?
- Công ty quý vị có nhận được yêu cầu từ làng Dakman xin máy bơm nước hay không? Xin vui lòng cho chúng tôi biết những yêu cầu này đã được đáp ứng như thế nào?

Dự án thủy điện Xekaman 4 và and Dak E Muele

Liên quan đến dự án Xekaman 4 và Dak E Muele, trưởng làng ở thượng nguồn sông Xekaman 3 nói rằng họ có nghe phong thanh về kế hoạch phát triển các đập thủy điện này trong tương lai. Tuy nhiên, họ đang rất thất vọng vì đến nay vẫn chưa có thông tin hay sự tư vấn rõ ràng nào. Họ muốn biết là đất mà họ đang canh tác lúa, hoa màu và cà phê sẽ bị ảnh hưởng như thế nào. Đồng thời, những con sông, các khu rừng xung quanh và các làng lân cận cũng sẽ bị ảnh hưởng ra sao bởi các dự án này. Cộng đồng dân tộc thiểu số ở những ngôi làng này đa phần là người Triang. Họ đang cảm thấy rất hoang mang về tương lai và phân vân không biết có phải rời bỏ vùng đất tổ tiên của mình hay không.

Dựa trên những phát hiện này, tổ chức Sông ngòi Quốc tế muốn được tìm hiểu thêm các thông tin về những vấn đề sau:

- Có sự đánh giá tác động môi trường và kế hoạch tái định cư nào được thực hiện cho dự án Xekaman 4 và Dak E Meule hay không? Nếu có, xin cho phép chúng tôi được nhận bản sao các đánh giá tác động môi trường và kế hoạch hành động tái định cư, theo quy định của pháp luật Lào. Nếu chưa có, thì quý vị ước tính khi nào chúng sẽ được hoàn thành?
- Có phải bất kỳ làng nào nằm dọc theo sông Xekaman và nhánh sông Dak Emun cũng sẽ được tái định cư hay không? Nếu vậy, xin vui lòng cho chúng tôi biết ngôi làng nào và khi nào sẽ phải di dời, và khi nào thì những người dân trong diện bị ảnh hưởng sẽ được thông báo?

Chúng tôi rất mong nhận được sự phản hồi nhanh chóng từ phía quý vị và hy vọng rằng sự liên lạc này sẽ mang đến những kết quả lạc quan cho các cộng đồng bị ảnh hưởng.

Quý vị có thể liên lạc với tôi qua email sau: tlee@internationalrivers.org

hoặc qua địa chỉ: 2150 Allston Way, Suite 300, Berkeley, CA 94704-1378, USA.

ĐT: + 1 510 848 1155 | Fax: + 1 510 848 1008

Chân thành cảm ơn sự quan tâm của quý vị.

Trân trọng,

Tania Lee

Điều phối viên

Tổ chức Sông ngòi Quốc tế

Đồng gửi:

Ông Dương Khánh Toàn, Chủ tịch Hội đồng quản trị, Tập đoàn Sông Đà

Ông Anthony Jude, Giám đốc, phụ trách lĩnh vực Năng lượng, Khu vực Đông Nam Á, Ngân hàng Phát triển châu Á

Ông Jong-Inn Kim, Trưởng ban chuyên gia năng lượng, phụ trách lĩnh vực Năng lượng, Khu vực Đông Nam Á, Ngân hàng Phát triển châu Á

Ông Nessim J. Ahmad, Giám đốc, phụ trách Môi trường và Các biện pháp bảo vệ, Ngân hàng Phát triển châu Á

Ông Christopher Morris, Trưởng ban, Trung tâm các tổ chức Xã hội Dân sự và phi chính phủ